

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΠΑ.Λ. Α΄ ΟΜΑΔΑΣ

2015

ΚΕΙΜΕΝΟ

Την Ελλάδα χαρακτηρίζει η ποικιλία του τοπίου και μία απέραντη φυσική ομορφιά, που συνυπάρχουν με τα διάσπαρτα ίχνη σπουδαίων πολιτισμών. Παράλληλα, ένα ήπιο κλίμα και η διαύγεια του φωτός αναδεικνύουν τα χαρακτηριστικά αυτά και καθιστούν τη χώρα μας μοναδική. [...] ¹

Φαίνεται, όμως, ότι τον τόπο μας δεν τον αγαπούμε, αν και υμνούμε τις ομορφιές του και τονίζουμε τις πολλές του χάρες. Μας αρέσουν «τα ψευτικά τα λόγια, τα μεγάλα», ενώ η αλήθεια είναι άλλη και πληγώνει. Τον τόπο μας τον θεωρούμε στρέμματα προς εκμετάλλευση, δάση προς οικοπεδοποίηση, ακρογιαλιές για ιδιωτικό όφελος. [...]

Υπάρχει μια σημαντική αλλοίωση του ελληνικού περιβάλλοντος, που συντελείται σιωπηλά, ύπουλα. Μόνος στόχος η τουριστική ανάπτυξη, που σαν επιδημία απαξιώνει τις ωραίες γωνιές της πατρίδας και εξουθενώνει τοπία και ανθρώπους.

Βασική αιτία του φαινομένου υπήρξε η αλόγιστη επιδίωξη του αριθμού των τουριστών, σε βάρος της ποιότητάς τους. Έτσι, μοναδικά τοπία ενταφιάζονται στο μετόν και παραδίδονται στην ευτέλεια ² και το κέρδος. Όσο για τους «τουρίστες», λίγοι ενδιαφέρονται για την ελληνική ιδιαιτερότητα. Είναι μάζες μετακινούμενες, που ψάχνουν τον πλαστικό ήλιο και τη φθηνά, ενώ προσθέτουν το δικό τους άχρωμο βλέμμα στις ήδη άχρωμες τουριστικές περιοχές.

Όπως έλεγε και μια παλιά διαφήμιση, οι ξένοι τουρίστες καλούνται να ζήσουν τον «μύθο της Ελλάδας». Η Ελλάδα, ωστόσο, ζει τον μύθο της. Μόνον που ο μύθος έχει ξεθωριάσει: το τουριστικό «εισόδημα» δεν ακολουθεί την ίδια αυξητική πορεία, η φθηνή μαζικότητα οδηγεί διαρκώς καινούργιες περιοχές στην απαξίωση. Τους καλοκαιρινούς μήνες επικρατεί η ασυδοσία και ο υπερπληθυσμός. Τον χειμώνα, αντίθετα, τα ίδια τοπία μοιάζουν βομβαρδισμένα, έρημα από ζωή και πραγματικές προοπτικές. [...]

Οι ευθύνες για την τουριστική υποβάθμιση της χώρας μπορούν να αποδοθούν στην πολιτική εξουσία, σε συμφέροντα μεγάλα και μικρότερα, αλλά και σε όλους εμάς, παθητικούς αποδέκτες της κατάστασης. [...]

Υπάρχουν, όμως, και οι άλλοι, όσοι με επιμονή και αγάπη δίδουν συχνά άνισες μάχες για να κατακτήσουν μια σπιθαμή μνήμης, ένα μέτρο αξιοπρέπειας του τόπου: περιβαλλοντικές οργανώσεις και σωματεία πολιτιστικά, πολίτες μοναχικοί και εκπρόσωποι περιοχών που καταστρέφονται, διανοούμενοι, αλλά και δημόσιοι λειτουργοί, απλοί άνθρωποι, αλλά και ονόματα με κύρος. Όποια και αν είναι, όμως, η ταυτότητά τους, το γεγονός είναι ότι αυτοί πληθύνονται. Υπάρχει, λοιπόν, μια μικρή ελπίδα ότι ίσως κυριαρχήσουν κάποτε και επιδιώξουν την ανατροπή της υπάρχουσας κατάστασης.

Γιώργος Γραμματικάκης, «Ένας αστρολάβος του Ουρανού και της Ζωής», σελ. 187-193, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013 (Διασκευή).

¹ Το σύμβολο [...] σημαίνει ότι παραλείπεται κείμενο.

² ευτέλεια = κατώτερη ποιότητα

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (80-100 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο της παρακάτω περιόδου: *Μας αρέσουν «τα ψεύτικα τα λόγια, τα μεγάλα», ενώ η αλήθεια είναι άλλη και πληγώνει.*

Μονάδες 10

B2. Να βρείτε τον τρόπο ανάπτυξης της πέμπτης παραγράφου του κειμένου: «Όπως έλεγε και μια παλιά διαφήμιση... έρημα από ζωή και πραγματικές προοπτικές». Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

B3. α. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις: **σπουδαίων, αλλοίωση, συντελείται, επικρατεί, πραγματικές.**

(Μον. 5)

β. Να γράψετε από ένα αντώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις: απέραντη, σιωπηλά, αλόγιστη, υποβάθμιση, επιδιώξουν.

(Μον. 5)

Μονάδες 10

B4. α. Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο εκφράσεις με μεταφορική σημασία και μία με κυριολεκτική.

(Μον. 3)

β. Να μετατρέψετε τη σύνταξη στην παρακάτω πρόταση από ενεργητική σε παθητική: «Την Ελλάδα χαρακτηρίζει η ποικιλία του τοπίου και μία απέραντη φυσική ομορφιά, που συνυπάρχουν με τα διάσπαρτα ίχνη σπουδαίων πολιτισμών»

(Μον. 2)

Μονάδες 5

Γ1. Σε ένα άρθρο 400-500 λέξεων, που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας α) να αναπτύξετε τις απόψεις σας σχετικά με τα οφέλη του τουρισμού και β) να αναφερθείτε στα αρνητικά αποτελέσματα της υπερβολικής τουριστικής ανάπτυξης στη σύγχρονη εποχή.

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές

A.

Ο Γ. Γραμματικάκης αναφέρεται στην αλόγιστη εγχώρια τουριστική ανάπτυξη. Αρχικά, επισημαίνεται η μοναδικότητα της Ελλάδας που, όμως, δεν γίνεται σεβαστή από τους πολίτες της, καθώς στοχεύουν μόνο στην εκμετάλλευση του περιβάλλοντος, για την υπερβολική ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού. Στη συνέχεια, αιτιολογεί το σύγχρονο αυτό φαινόμενο, ισχυριζόμενος ότι η ευθύνη έγκειται τόσο στους τουρίστες, που δε νοιάζονται για τη μοναδικότητα του ελληνικού τοπίου όσο και στους Έλληνες, με ή χωρίς εξουσία, που επιδιώκουν την τουριστική μαζικότητα, χωρίς, όμως, την αντίστοιχη ποιότητα. Τέλος, ο συγγραφέας αισιοδοξεί ότι η κατάσταση θα ανατραπεί, στηριζόμενος στον αυξανόμενο αριθμό των ανθρώπων που σέβονται το ελληνικό περιβάλλον. (100 λέξεις)

B.1 Μας αρέσουν «τα ψεύτικα τα λόγια, τα μεγάλα», ενώ η αλήθεια είναι άλλη και πληγώνει. Οι Έλληνες έχουμε μάθει να βαυκαλιζόμαστε, να πιστεύουμε σε ευχάριστες και εύπεπτες υποσχέσεις, μας αρέσει να μας κολακεύουν. Ωστόσο, πολλές φορές αποδεικνύεται ότι η πραγματικότητα είναι διαφορετική από τον ιδεατό κόσμο μας, και αγτιλαμβανόμαστε, ξαφνικά, ότι ζούσαμε σε μία ουτοπία. Τότε επέρχονται η κατάρρευση, η απογοήτευση, η πίκρα και ο πανικός, αφού γκρεμίζονται οι ιδανικές συνθήκες στις οποίες νομίζαμε ότι ζούμε. Επομένως, θα ήταν σκόπιμο να αναθεωρήσουμε τον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε τα πράγματα και να προσγειωθούμε στην πραγματικότητα.

B2. Η παράγραφος αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων:

α) **αιτιολόγηση**: στη θεματική περίοδο ο συγγραφέας αναφέρει ότι: «ο μύθος της Ελλάδας έχει ξεθωριάσει» και στη συνέχεια καταγράφει τις αιτίες που οδήγησαν σε αυτήν την εξέλιξη: «το τουριστικό «εισόδημα» δεν ακολουθεί την ίδια αυξητική πορεία, η φθηνή μαζικότητα οδηγεί διαρκώς καινούργιες περιοχές στην απαξίωση. Τους καλοκαιρινούς μήνες επικρατεί η ασυδοσία και ο υπερπληθυσμός. Τον χειμώνα, αντίθετα, τα ίδια τοπία μοιάζουν βομβαρδισμένα, έρημα από ζωή και πραγματικές προοπτικές.

β) **Σύγκριση – αντίθεση**: συγκρίνονται οι επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης το καλοκαίρι (η ασυδοσία και ο υπερπληθυσμός) και τον χειμώνα (τα ίδια τοπία μοιάζουν βομβαρδισμένα, έρημα από ζωή και πραγματικές προοπτικές.)

B3. α.
σπουδαίων = σημαντικών
αλλοίωση = φθορά, παρακμή
συντελείται = πραγματοποιείται, υλοποιείται, γίνεται
επικρατεί = κυριαρχεί
πραγματικές = γνήσιες, αληθινές

β.
απέραντη ≠ περιορισμένη
σιωπηλά ≠ φωναχτά
αλόγιστη ≠ ελεγχόμενη
υποβάθμιση ≠ αναβάθμιση
επιδιώξουν ≠ αδιαφορήσουν

B4. α. «Διάσπαρτα ίχνη σπουδαίων πολιτισμών»: μεταφορική σημασία.

«Μοναδικά τοπία ενταφιάζονται στο μπετόν»: μεταφορική σημασία

«Οι ευθύνες για την τουριστική υποβάθμιση της χώρας μπορούν να αποδοθούν στην πολιτική εξουσία»: κυριολεκτική σημασία

β. «Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από την ποικιλία του τοπίου και μία απέραντη φυσική ομορφιά, οι οποίες συνυπάρχουν με τα διάσπαρτα ίχνη σπουδαίων πολιτισμών»

Γ.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο στην ιστοσελίδα του σχολείου

Ύφος: σοβαρό

Ρηματικά πρόσωπα: α' πληθυντικό, γ' ενικό – πληθυντικό.

Τρόπος πειθούς: επίκληση στη Λογική, χωρίς να λείπει η επίκληση στο Συναίσθημα

Τίτλος: «Τουρισμός, η βαριά βιομηχανία της Ελλάδας!»

Πρόλογος:

Αφόρμηση από το γεγονός ότι ξεκίνησε η τουριστική περίοδος στη χώρα μας.

Α' ερώτημα: τα οφέλη του τουρισμού

Οικονομικά - Οικολογικά: με τον τουρισμό δραστηριοποιείται και ανορθώνεται η οικονομική ζωή. Ειδικότερα, παρατηρούνται: ώθηση σε αναπτυξιακά έργα (λιμάνια, αεροδρόμια, οδικό δίκτυο). Δημιουργούνται επαγγελματικές διέξοδοι και θέσεις εργασίας σε ποικιλία επαγγελμάτων (π.χ. ξενοδοχειακές μονάδες, ταξιδιωτικά γραφεία, ξεναγοί, καταστήματα), με συνέπεια τη μείωση της ανεργίας, ενώ, ταυτόχρονα, διατηρούνται παραδοσιακά επαγγέλματα (π.χ. αμαξάδες, αγγειοπλάστες). Εισροή συναλλάγματος (διακίνηση χρήματος και αγαθών). Βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, οικονομική

άνθιση. Ανάπτυξη τουριστικής βιοτεχνίας. Μειώνεται η αστυφιλία, καθώς οι κάτοικοι των τουριστικών περιοχών εξασφαλίζουν εργασία και ικανοποιητικές χρηματικές απολαβές. Χάρη σε ορισμένες μορφές του, όπως τον αγροτουρισμό, προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον. Αποδεικνύεται, λοιπόν, από τα παραπάνω ότι ο τουρισμός αποτελεί τη «βαριά βιομηχανία» της χώρας μας.

Πνευματικά - Ηθικά - Ψυχικά: ευρύτερη μόρφωση, άνοιγμα πνευματικών οριζόντων. Εμπειρίες ζωής. Ανταλλαγή ιδεών. Γνώση νέων τρόπων σκέψης και ζωής. Ψυχική ανανέωση, αναζωογόνηση ψυχής, ξεκούραση, χαλάρωση από τους έντονους ρυθμούς ζωής. Αντιμετώπιση της πλήξης, της ανίας με την αλλαγή παραστάσεων.

Πολιτιστικά: προβολή του πολιτισμού της χώρας μας στο εξωτερικό. Αναβιώνει η παράδοση αλλά και εμπλουτίζονται οι ελληνικές τεχνотροπίες από πολιτιστικές επιρροές του εξωτερικού. Προσφέρονται δυνατότητες για πολιτιστική κίνηση σε τουριστικές περιοχές (πολιτιστικές εκδηλώσεις, φεστιβάλ, συναυλίες). Αναπαλαίωση κτιρίων (διατηρήτεια). Διάδοση ιδεών, εξάπλωση κουλτούρας. Γνωριμίες με ήθη - έθιμα / ανταλλαγές πολιτιστικών προϊόντων, επισκέψεις σε ιστορικά μνημεία / μουσεία / δράση που οδηγεί στην πολιτιστική πρόοδο. Προώθηση ανανεωτικών ρευμάτων στην τέχνη, στα γράμματα.

Κοινωνικά - Εθνικά: Επαφή, επικοινωνία, γνωριμία ανθρώπων και λαών που επιφέρει γκρέμισμα των γεωγραφικών συνόρων, γνώση της ιδιοσυγκρασίας και του χαρακτήρα τους, ανάπτυξη της κοινωνικότητας. Προβάλλεται ο ελληνικός πολιτισμός στο εξωτερικό, αλλά ταυτόχρονα δέχεται επιρροές από ξένα στοιχεία. Η επαφή των λαών συντελεί στην αμβλυνση των προκαταλήψεων και στην εδραίωση της ειρήνης. Άρση των εθνικιστικών προκαταλήψεων, του ρατσισμού. Ενισχύεται η έννοια του διεθνισμού.

Μεταβατική πρόταση: παρ' όλη την προσφορά του τουρισμού στη χώρα μας, δεν θα πρέπει να αγνοήσουμε και τους κινδύνους που εγκυμονεί η άκριτη ανάπτυξη των τουριστικών μεγεθών.

Β' ερώτημα: επιπτώσεις της υπερβολικής τουριστικής ανάπτυξης.

Οικολογικές - Οικονομικές: επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον (αλλοιώσεις - παραμορφώσεις χώρου: άναρχη - κακόγουστη και κακότεχνη δόμηση, ρύπανση, σκουπίδια, τσιμέντο, εξαφάνιση πράσινου, αποψίλωση δασικών περιοχών, βεβήλωση αρχαιολογικών χώρων), ελάττωση φυσικών πόρων. Οι ανεπαρκείς υπηρεσίες, λόγω της απουσίας επαγγελματικής συνείδησης και της έλλειψης ποιότητας, καθιστούν πιθανή τη συρρίκνωση του τουριστικού ρεύματος. Προβλήματα δημιουργούνται από τουρίστες που πολλές φορές απαιτούν, για να εξασφαλίσουν χρήματα και να επιστρέψουν στη χώρα τους. Σε έξαρση βρίσκεται το λαθρεμπόριο, η αρχαιοκαπηλία, η

ιεροσυλία με πρόφαση τον τουρισμό. Αύξηση του κόστους ζωής στις τουριστικές περιοχές.

Πολιτιστικές – Ηθικές: η ξενομανία και ο δουλικός, στείρος μιμητισμός επιφέρουν εισβολή ξενόφερτων ηθών και τρόπων ζωής (π.χ. τρόπος ένδυσης, διατροφής, διασκέδασης). Η γλωσσική αλλοτρίωση, η νόθευση της γλώσσας με ξένα στοιχεία (λ.χ. ξενόγλωσσες επιγραφές). Λαϊκισμός στο χώρο της Τέχνης, καθώς η λαϊκή τέχνη εμπορευματοποιείται, βιομηχανοποιείται (παραγωγή κακότεχνων προϊόντων δήθεν λαϊκής τέχνης). Ο νεοπλουτισμός επενεργεί στον τουρισμό και συνδέεται με τη σπατάλη και την επίδειξη. Απληστία, η κερδοσκοπία και η εκμετάλλευση των τουριστών.

Κοινωνικές – Εθνικές: προβλήματα δημιουργούνται από τουρίστες που «εισάγουν» την παραβατική συμπεριφορά, όπως οι κλοπές, η μέθη, η χρήση ναρκωτικών, ο χουλιγκανισμός, η βεβήλωση μνημείων). Ασημονούν απέναντι στους ντόπιους, και δημιουργείται κλίμα έντασης. Ο αποχρωματισμός της εθνικής φυσιογνωμίας και η αλλοίωση της εθνικής ταυτότητας καθιστούν θράτο τον κίνδυνο του αφελληνισμού. Αλλοίωση της παράδοσης - φθορά ηθών και εθίμων. Συμπλέγματα εθνικής κατωτερότητας έναντι των τουριστών.

Επίλογος: ευχή η φετινή χρονιά να αποτελέσει συνέχεια της προηγούμενης όσον αφορά την αύξηση του αριθμού των τουριστών στη χώρα μας, αλλά, παράλληλα, αυτή η αύξηση να μην επιφέρει τις επιπτώσεις που περιγράφηκαν νερίτερα.

* Η ανάπτυξη του θέματος είναι ενδεικτική. Προφανώς οι μαθητές δεν είναι υποχρεωμένοι να αναπτύξουν το κείμενό τους στο εύρος των επιχειρημάτων που παρουσιάζονται εδώ.